

«И» дыбысы жалғыз-ақ «иә» деген сөзде келетін көрінеді. (Иәки де «иә»-мен тұқымдас). Оның өзінде оқығандар болмаса, жай қазақтар «жә» деп айтатын көрінеді.

«И» туралы жалпы ереже: естілсе «ы» жазылады, естілмесе жазылмайды. Даулы болса, өлең арқылы ашылады. Осымен емле ережелері туралы әңгіме бітеді.

АҚЫМЕТ

«Еңбекші қазақ». 27-март 1929.

МОПР ҺӘМ КҮНШЫҒЫС ЕЛДЕРІНІҢ ЕҢБЕКШІЛЕРІ

МОПР-дың не екенін газет оқушылар білетін шығар (Международная организация помощи борцам революции) деген орысша сөздердің бас әріптерінен құралған сөз. Мұны қазақшаға аударсақ, «реуолүтсия жолында күресушілерге жәрдем беретін ұйым» деген болып шығады.

МОПР ұйымы – жаңа ұйым. Мұның ашылғанына әлі толық екі жыл болған жоқ. МОПР 1922-нші жылы Мәскеуде декабір айында ашылған. МОПР-дың мақсұты өзінің атынан-ақ көрініп тұр: реуолүтсия жолына басын байлап, жиқангерлер, байлармен алысып жүргендерге жәрдем беру, көмек көрсету. Өзінің аз өмірінде МОПР едәуір істер істеді. Сабет (Совет – бұдан әрі совет) одағында МОПР ұйымдары ашылған жер аз. Шет ел мемлекеттердің де көбінде МОПР бөлімдері ашылып іске кірісіп отыр. Совет одағынан тысқары жиқангерлер отары болып отырған Күншығыс елдерінде МОПР бөлімдері әлі ашылған жоқ. Олардың арасында МОПР бөлімдерін ашу, жиқангерлер түрмелерінде азап тартып жатқан азаматтарына көмектестіру – МОПР-дың қазіргі зор міндеттерінің бірі. Осы міндеттерді орындау үшін Һәм жалпы жер жүзінде МОПР ашып ілгері бастурту үшін МОПР-дың кіндік комитеті алдымыздағы декабір айында «МОПР үмесін» (Үмесі – асар, жиналыс) жасамақшы болып отыр. Бұл үмеге біздің қазақ еңбекшілері де қатынасуы керек. Міне сол үмені өткізуші, байандамалар жасап, түсініш беруші жролдастарға жоба ретінде, МОПР-дың кіндік комитеті нұсқауларынан алып төмендегі мағлұматтарды жазып отырмыз.

1. Біздің қазіргі дәуірімізде адамзат қоғамында тап атртысы өте күшейген дәуір деуге болады. Жиқангерлер мемлекеттерінде жұмысшылар байларға қарсы, байлардың қолындағы өкіметке қарсы ереуіл жасап, азаттық үшін күреседі. Күншығыс елдері мұсылман дініндегі жұрттарда да езілген еңбекшілер жиқангерлер мемлекеттердің отаршылығында һәм өздерінің бай манабдарына қарсы көтеріліс жасап талпынуда. Бұл ереуіл, көтерілістер жиқан байларының зәресін алып, ұйқысын қашыртты. Сондықтан байлар өкіметтерімен қол ұстасып, биліктерін сақтау, жұмысшыларды һәм күншығыс елдерін құлдықтан құтқармаудың амалын істеуде. Жиқангерлер өкіметтері Күншығыс елдерінің азаттыққа талпынған еркіндікті көксеген азаматтарын атып, асып, қараңғы түрмелерде шірітіп отыр. Осы секілді жауыздықтар арқасында дүние жиқангершілігі Күншығыс елдерін темір құрсауларынан босатпай өкімдерін ұлғайтуға тырысып отыр.

2. Дүние жиқангершілігінің мұндай жауыздықтары Күншығыс елдерінде азаттық үшін тууып отырған қозғалыстарды басалмайды: қайта отқа шөпшек салғандай қаулатады, қыздырады. Кейбір мұсылман елдерінде мұсылман: Қас, Марокке, Тарабүліс, Иран, Арабыстан, һәм Һүндістандар да азаттығы үшін басталған қозғалыстар соңғы кезде ашық соғысқа айналып отыр. Һүндістанда Англия түрмелеріне һәм өздерінің байларына, аксүйектеріне қарсы көтеріліс жасаған үшін күн сайын мыңдаған адам тұтқынға алынады, асылады. Қас, Тарабүліс, Иран, Арабыстан, Бағдарда да еңбекшілер бас көтеріп, дүние жиқангершілігімен алысуда. Бұларға қарсы дүние жиқангершілігі де түрлі «өнерді» жұмсауда, өйткені, жиқан байларының тірлігі өздерінің өкіметтерін күшейту, Күншығыс елдерін отар қылып, қол астына ұстауға байлаулы ғой. Көтеріліс жасаушы елдерде ру араздығын егу, байларын, молдаларын, ишандарын, бекдері, атқа мінірлерін сыйымен алдап өзіне қарату, бұларға алданбаған саналы азаматтарын, сәулелі еңбекшілерін ату, асу, тұтқынға алу. Міне, дүние жиқангершілігінің Күншығыс елдеріне істеп отырған жауыздықтары.

3. Күншығыс елдерінің қозғалысын басуға жиқангер байларының істеп отырған жауыздықтары жоғарғы айтылғандар-

мен ғана бітпейді. Бұл жөндеулер (байлар) зеңбірек, мылтық, қылыш, найза, әуе кемесі, сот, тыңшылар һәм басқа амалдардың бәрін жұмсайды. Бұлардың көбінесе, өшігетіні Күншығыс елдерінің көсемдері, қайратты ерлері – камуністер (бұдан әрі коммунистер) болады. Соңғы жылдарда талай коммунистер, қайратты ерлер байлардың оғына ұшты. Мұсылман үшін түрік коммунисі мен мысыр коммунистерінің басшысы Хусинелгер Абилердің өлтірілуін келтіруге болады. Қысқасы дүние жикангерлерінен Күншығыс елдерінің көрген қорлық, тартқан азабын санап бітірместік көп.

4. Күншығыс елдерінің жұмысшылары мен еңбекшілерінің кәлі өзгелердікінен екі есе ауыр. Өзге елдердің жұмысшылары мен еңбекшілері өз байларының ғана қорлығын көрсе, Күншығыс елдерінің еңбекшілері өз байларының, әрі шеттен келетін жикангерлер қорлығын көреді. Оларды сұлтан, хан, бай, би, бек, ишан, шайық, молдалар бір жағынан жем қылса, шеттен келген саудагер алыпсатар, түрлі төрелер екінші жағынан жем қылады. Сөйтіп, Күншығыс елдерінің еңбекшілері «мұртқа өкпелеп жүргенде сақал шығады». «Жығылғанның үстіне жұдырық» соғылады.

Түркия, Мысыр һәм Һүндістан секілді жерлердің таптық сезімі ойанған байлары шет ел мемлекеттерінің байларымен бәсекелеседі, тартысады, алысады. Жұртқа ауыр салық салу, зауы-пәбірикелерде жұмысшыларды қысып істету, еңбегін жеу секілді оқиғалар айтылған елдерде еңбекшілерге өте қиын тиеді.

5. Күншығыс елдерінің бай табы мемлекет билігін қолына алғанмен бұқара жұртты, еңбекшілерді шын азаттыққа жеткізбейді. Бұл пікірдің дұрыстығын билікті қолына алған Түркия мен Мысыр байларының бастықтары Кемал паша мен Заһылұл пашалардың өкіметтері анық көрсетіп отыр. Бұл екі паша өздерін сүйеген байлардың тілегін жасап, азаттық үшін басталып отырған күресті ақырына шейін дұрыс бастап апаралмайды. Бұ мемлекеттердің Еуропа (түпнұсқада – Иауропа) байларынан алған борыштары бар. Ол борыштарды біздің советтер одағының үлгісімен пайдаланып төлемей құтылуда. Түрік пен Мысыр өкіметтері қайдан байысын? Мұны білмесе, иә білсе де орындамаса, Еуропа байларына борышты болып отырып, Кемал мен Заһылұл секілді адамдар, ол байларға қарсы көтеріліп отырған жұрт қозғалысына қалайша басшылық етеді?

Ете алмайды. Сол Еуропа байларының домбырасының күйіне қарай ән салады, би билейді.

6. Күншығыс елдерінің мұндай жерлерінде иағни, Түркия, Мысыр секілді билік өз байларының қолдарына көшкен жерлерде, жұмысшы табы мен бұқара еңбекшілер өз мұндарын жоқтаудың жолына түсіп отыр. Жұмысшылар күнделік жұмыстарының 8 сағаттық болуын һәм жұмыс ақыларының арттыруын тілеп отыр да, мұжықдар, ауыл халқы салықтың азайттылуын, жерге салық төленбеуін тілеп отыр. Кемал, Заһылұлдер мемлекет басқарушылығына ұмтылғанда шет ел әскерлерімен соғыс ашып, егескенде еңбекшілердің бұл тілектерін орындамақшы болған. Сондықтан еңбекшілер олардың айтқанына еріп, айдағанына көнген: қандай соғыстарға кіріп оларға байларға талай таршылықтарда жүлде әперген, бірақ, байшыкеш батырлар жұмысшылар мен еңбекшілер арқасында жауларын жеңіп, өкімен билеп өз қолдарына алғаннан кейін айтқан уәделерін жариалаған жарлықтарын ұмытып отыр. Бөл уәделерін ескертушілерді, тушылдарды, мұң-мұқтажын ізденуші еңбекшілерді биі-бекдер қуғынға салып, тұтқынға түсіріп отыр.

7. Жоғарыдағы 4-нші бөлімде біз айтып едік, Күншығыс елдерінің еңбекшілері, әрі шет жұрттардың байларынан, әрі өз байларынан тайақ жейді деп бұл «екі тайақ» Күншығыс еңбекшілеріне көптен соғылып келеді. Күншығыс еңбекшілерікалінің өзге еңбекшілерден өзгешілігі осында, ұлт азаттығын алу үшін өз байларының етегінен ұстап дүние жикангерлерімен бір алысса, өз байлары өкіметті алғаннан кейін байлардың озбырлығынан құтылу үшін екі алысуға тура келеді. Рас, Күншығыс байларының өкіметті қолына алысымен сұлтандықты, қалпалықты жойғандығы һәм шарифатты заңнан айырғандағы секілді істері бұрынғыға қарағанда едәуір ілгері басқандық, жаңалық кіргізгендік: бірақ сөйтіп отырып жұмысшалыр мен еңбекшілердің ұйымдасуына ерік бермейтіндігі, коммунистерді қуғынға, салатындығы, түрмеде шірітіп, атып, асып, қысымшылықжасайтындығы – кертартпалық, ескіні көксегендік, қараңғы қара күндерге қайта қайырылғандық.

Жоғарыдағы сөздерімізді дәлелдеу үшін Күншығыс елдерінің өмірлерінен бірнеше мысалдар келтірейік:

Түркия

1921-нші жылы Кемал пашаның бұйыруы бойынша, Түркия коммунистер партиясының комитеттік мүшелері 15 адам Қара теңіздің Трапезонд жақ жиегінде суға батырылды. Солардың ішінде Ашінде түрік коммунистінің көсемі Собхі да суға батып өлді. 1922-нші жылы Анғара шаһарындағы коммунистер ұйымы қуылып, басшыларынан 50 адам түрмеге жабылды.

Бұлардың түрмеде көрген азаптары итке бергісіз болды. 1923-нші жылы пәйрел ішінде коммунистердің Ыстамбұлдағы ұйымы құлап, 28 адам жабылды һәм бірінші май мейрамына арналып дайарланған газеттер-кітапшалар алынып, өртелді. 1924-нші жылы ағус айының ішінде Ыстамбұлда болған шойын жол жұмысшыларының ереуілі тақырыпты әлденеше коммунистер, жұмысшылар түрмеге жабылды.

Мысыр

1924-нші жылы март ішінде Шам шаһарының жұмысшылары зауыт-пәбірикені өз қолдарына алмақшы болып, өкіметке қарсы ереуіл жасады. Бұл елдерде өкімет қылыш, найзамене басып, қаншама жұмысшыны һәм коммунистерді тұтқынға алды. Комитет коммунистерін қуып, таратты. Өткен сентиабір айында түрмеге түскендерге сот болды.

Соттарда коммунистердің 4-еуі 3 жылдық қатыргіге айдалатын болды да, 5-еуі тағы да 6-уы түрмеде отырылатын болып кесім шығарылды һәм басқа жұмысшыларға да осындай аыр жазалар бұйырылды. Сот уақытында жыйылған жұрттардың ішінен біреу «жойылсын әділетсіз сот, жасасын коммунистер!...» деп айғай салды. Бұл адамды сол жерде-ақ «жұртты азғырушы» деп ұстап, түрмеге жабысты. Міне, соттың әділсіз болғаны осыдан көрініп тұр! Осы күнде Мысыр түрмесінде өкіметке қарсы көтеріліс жасаушы 200-ден аса адам отыр.

Һүндістан

Бұл Ангілиа отары. Халқы мұсылман. Мұнда да мезгіл-мезгіл өкіметке қарсы һәм әсіресе ағылшын төрелеріне қарсы еңбекшілер көтерілісі болып тұрады. 1919-ншы жылы Оңтүстік

Һүндістан халқы өз байларына һәм ағылшын төрелеріне қарсы зор көтеріліс жасады. Бұл көтеріліс 3 айдан артық созылды. Бұл жанжалды жергілікті күшпен басылмаған соң, ағылшындар әдейі әскер жіберіп, әуе кемесі, зеңбірек, мылтық, қылыш, найзаның күшімен басты. Осы соғыста жанжалды бастаушы Мопыл оруы һәм басқа жұрттардан 100 мыңдай адам қырғын болды. Солтүстік Һүндістанда да тыныштық жоқ. Мұнда да мезгіл-мезгіл болып тұратын көтерілістердің түрін құрыту үшін ағылшындар жүздеген адамды түрмеде шірітіп отыр.

Палестине

Бұл да Англия отары. Мұнда 1924-нші жылы жаздыгүні ағылшын шенеуніктері Хайфы қаласындағы жұмысшылар қылуы (бұдан әрі клуб) жауып тастады. Бұл клуб жұмысшылармен еңбекшілердің көзінашатын, сайаси һәм әдеби білім тарататын көптік ордасы еді. Клуб жұмысын басқарып жүргендердің 7-еуі коммунист һәм бірнеше жұмысшылар түрмеге жабылды. Ағылшындардың бұл озбырлығы Палестине жұмысшыларының арасында үлкен наразылық тудырып жұмысшылардың ереуіл жасауына себепші болды. Бұл ереуіл де қара күшпен таратылып, бастаушылары тұтқынға алынды.

Тарабүліс

Бұл Италия отары. Италияда осы күнде фашисттер қожа. Фашисттер дегеніміз байшыкештер партиясы. Бұлар: «тап тартысы болмасын, өкімет жұрттың бәрінің пайдасын бірдей көздесін» деп еңбекшілердің көзін байлап алдап, әсінде әуелгі байлардың пайдасын көздейтіндер. Осы фашисттер Италия отарларындағы ұсақ ұлттарды қан қақсатып отыр. Сондай қаралық көретіндердің бірі – Тарабүліс облысында тұратын мұсылман жұрттары. Бұлар ұлт азаттығын алу үшін бірсыпыра жылдан бері Италия өкіметімен алысып келеді. Соңғы ылдары Шайхы Сенусі деген басшысына еріп, бұлар әлденеше көтерілістер жасады. Әрбір көтерілісте жүздеген адам құрбан болып, әлденеше адамнан тұтқынға алынып отырды. Италия түрмелері осы күнде Шайхы Сенусі серіктерінен бос емес.

Фес, Мерекке

Фес, Мерекке Африканың үлкен қалалары. Африка жерінің көбі Франсуздардың отары. Африканың тұрғын жұртының көбі – мұсылмандар. Бұлар да көптен бері Франсуздардың құлдығынан құтылуға, азаттық алуға талпынып келеді. Соңғы жылдары Фес пен Мерекке қалаларындағы жұмысшылар мен еңбекшілердің көсемдерінің көбін Франсуздар түрмеге жауып отыр. Бұл жерлерде Франсуздар отыршылығының күштілігі сондай, әскерінің қызметіндегі мұсылман жігіттеріне Құран һәм басқа да дін кітаптарын оқуға тыйым салынып отыр.

Судан

Бұ да Ангілиа отары. Мұнда да тұрғын халқының көбі мұсылмандар. Бұлар да азаттық іздеп, теңдікке талпынады. Өткен ағус айында ұлт азаттығын тілеп Судан халқы бас көтерді. Бірақ, әзірше «күштінің күні тірмен тартады» ғой, ағылшындар қан жоса қылып, Судан жұртының бұл көтерілісін тағы да сөндірді.

Иран

Иран Күншығыс елдерінің іргелісінің бірі. Жиқангер мемлекеттер мұны да отары қылуға көп заманнан бері көздерін тігіп, арандарын ашулы. Бірақ, Иран кешқайсысына толық бағынбай, әр қайсысына шет бұшпақтап жем болып, қалт-құлт етіп келе жатыр. 1919-ншы жылдан бері Иранда Ангілианың тізелеуі бұрынғысынан да күшейіп кетті. Содан бері ағылшындар: «қолтығыма алайын» деп, алдап, жергілікті бек, байларды өздеріне қаратып, Иранды отарына айналдыруға жуықтаулы. Бірақ Ангілианың мұнысына қарсы Иранның бұқара халқы, еңбекшілері сан рет наразалық көрсетіп, ереуілдер жасаулы. Бұл ереуілдерге көбінесе, басшылық етіп жүрген Күшекхан дейтін Иран бұқарасының басшысы бар еді. Осы 1924-нші жылы Ангілиа Күшекханды һәм бір сыпыра серіктерін өлтіріп отыр. Ағылшындардың бұл қылығы Иран еңбекшілерінің

наразылығын бұрынғысынан күшейтті. Иранның Ирак жақ даласында жұрттың ағылшындарға қарсы көтерілісі күн-күн сайын ұлғайып келеді. Ағылшын әскері көтерілген жұрттарды әуе кемелерімен аңшыдай аулап атуды.

Қытай

Қытайда қазір азамат соғысы болып отыр. Қытай екі жарылып, бір-біріне қанын төгулі. Соғысқан елдің бір жағынан Оңтүстік Қытайда халық партиясының бастығы Сүниатсен бастап отыр да екінші жағын солтүстікті жикангерлер қолжаулығы Упейфу секілді генералдар бастап отыр. Қытайда мұндай азамат соғысы болып қан төгіс болуына көбінесе себепші болып отырған жер жүзінің жикангерлер мемлекеттері. Англия, Америка, Жапония, Франтсиалар. Бұлардың мақсұттары Қытай жұртын бір-бірімен атыстырып, берекесін кетіру, күшін азайту һәм өздерінің отарына айналдыру. «Екі қарға таласса, құзғынға жес түспей ме» отаршылдардың Қытайға істеп отырған амалы осы.

Арабыстан

Мұсылман жұрты өзге Күншығыс елдерінен гөрі Арабыстанды жақсы біледі. Түркия, Арабыстан – мұсылман елдерінің бесігі секілді жерлер. Арабыстанда мұсылмандардың «қасиетті қалалары» Мекке менен Мәдина һәм беттерін бұрып, тәжім ететін қағбасы бар. Міне осы Арабыстанда өзіне бағындыруға, отарына айналдыруға соңғы жалдарда Англия қатты кірісулі. Жұрттарды санап, бас бағын іздеуші арабтың байларын, ишандарын пара беріп, өздеріне қаратып алып, бұқара халықты бір-біріне атыстырып, ағылшындар Арабыстан жұртының берекесін кетіріп, қанын сорып отыр. Ағылшындардың отаршылығын сезіп, Арабыстан бұқарасы бас көтеріп, жанжал шығарып отыр. Арабыстанның Ирак жақ кең даласындағы жұрттың көтерілісін басу үшін ағылшындар әуе кемелері, оқ шебілері (пулемет) мен әскерлер жіберіп отыр. Сөйтіп, Арабыстан жұрттарының да қаны төгілулі.

Міне Күншығыс елдерінің һәм осы күншығыс елдерінің қайсысын алсақ та, жиқангерлер мемлекеттін тайақ жеп, қорлық көріп отыр. Қайсысына болсын, жиқангерлер тұзақ құрып, сайқалдығын жүргізіп отыр. Бірін алдап, бірін арбап, біріне күш көрсетіп, әйтеуір жиқангерлер Күншығыс елдерін шығындауда.

Күншығыс елдерінің қай-қайсысында болсын, еңбекшілердің, бұқара жұрттың қалі нашар. Еңбекшілерді жиқангерлер бір жағынан жем қылса, бас көтергендерін қан жоса қылып атса, асса, түрмеде шірітсе, жергілікті байлар екінші жағынан жем қылады. Сөйтіп, Күншығыс елдері еңбекшілерінің «былай тартса арба сынып, былай тартса өгіз өледі» екі жақ бүйірінен бірден қысылады, болмаса бірінен құтылса, екіншісінің тұзағына түседі. Қысқасы, Күншығыс елдерінің еңбекшілері қорлық, зорлық көріп, сергелдеңге түсіп отыр. Көбі болашағын болжап жүретін жолын белгілей алмай, алды – жар, арты – соқпақ болып, қайда барарын білмей, дағдарып отыр.

Жә, бұл бұлай болғанда, енді не қылу керек? Қайткенде Күншығыс елдерінің еңбекшілері құлдықтан құтылып, азаттық алаады, теңдікке қолы жетеді? Қаткенде, қатарға кіріп ел болады? Міне, Күншығыс еңбекшілерінің қазіргі көксейтіні осылар ғой.

Бұған жауапты Күншығыс еңбекшілері жұмысшы табынан алуы керек, өйткені жұмысшы табы туу басында Күншығыс еңбекшілері секілді қорлық көріп, азап шеккендерден құралған және көп заманнан бері байлар, жиқангерлермен алысып, шыныққан, тәжірибесі өскен жиқангерлер құлдығы мен байлардың қорлығынан құтылу үшін жұмысшы табының тапқан амалы, дағдылы жолы бар. Ол жолдың бірінші шарты: жер жүзі еңбекшілерінің күшін қосып, бірігуіне тіреледі. Сондықтан жұмысшы табының көсемі Маркс: «жер жүзінің еңбекшілері берік!» деп ұран шығарған. Бұл бүкіл жер жүзіндегі жұмысшы табы һәм ұлттардың көсемі коммунистер натсионалының («националь» деген сөздің қазақша қалпы, Байтұрсынұлы әліпбиінде «ц» – «тс» болып беріледі. Құрастырушы) ұраны болып отыр. Күншығыс еңбекшілері осы ұранға еріп коммунистер интернатсионалының туы астына жыйналса ғана

– жикангерлер озбырлығынан һәм байлардың қорлығынан құтылуға бет алады. Сондықтан Күншығыс еңбекшілері өзінің бытыранды күшін жыйнап, ұйымдасып, жұмысшы табымен қол ұстасуы керек. Жұмысшы мен еңбекшілер бірлігі – жикангерлер мен байлардың өлім! Мұны әрбір еңбекші есі-
нентастамасын.

Коммунистер интернатионалы жер жүзінің жұмысшы табы мен күншығыстың езілген елдерін жикангерлер мен байлардың құлдығынан азат қылу жолында көп істер істеп келеді. Күнбатыс жұмысшылары коммунистерінің нұсқауы бойынша жикангерлер, байлармен алысып, арпалысып отыр. К.....(оқылмады) негізгі бөлімі Ресей коммунистер парти-
асы арқасында бұрын Ресей байларынан қорлық көрген ұсақ ұлттар осы күндері өз алдына ерік алып, мәдениетін көркейтуге, ел болуға кірісіп отыр. Бұрын орыс байларының отары болған бұратана аталған қазақ, татар, башқұрт, өзбек, қалмақ, шеркеш секілді ұсақ жұрттардың бәрі тегіс автономия алып, азат болып отырғанын көріп отырмыз.

Мұндай болашақтан көп үміт күтерлік қуанышты қал Со-
вет одағынан тысқары шетте жатқан Күншығыс елдерінде жоқ. Олардың қалі айаншы да ауыр екендігін жоғарыда сөйледік. Олардың жалпы бұқарасы мен еңбекшілерін жикангерлер мен байлар сорып жатыр. Жикангерлер мен байлардың озбырлығына шыдамай бас көтергендерін түрмеде шірітіп, атып, асып жатыр. Жүздеген, мыңдаған еңбекшілердің байлар, жикангерлер түрмеде азап шегіп жатқанын жоғарыда айттық. Міне, осы ел азаттығы, еңбекшілер теңдігі үшін тұтқынға түсіп жатқандарды олардың туысқан, туғандарын һәм олар-
дан басқа да төңкеріс жолында қуғын-сүргін көріп жүргендерді ескеру, көмек көрсету әрбір басы аман еңбекшілердің міндеті. Осы міндетті атқару үшін ашылған жоғарыда айтылған МОПР деген ұйым. Бұл ұйым к.....(оқылмады) қосығайыстық қылатын көмекші болатын ұйым. Бұл ұйым жер жүзінің жұмысшылары мен езілген еңбекшілерінің бірлігін күшейтіп, төңкеріс жолындағы күрестерінде жәрдемші болатын, қолынан келгенше төңкерісшілдерді ашықтырмау, тарықтырмауға се-
бепші болатын ұйым.

Бұл ұйымның ең күшті бөлімі осы біздің Советтер одағында. Мұндағы жұрт жикангерлер мен байлардың озбырлығынан азат болғандықтан МОПР ұйымына еркін кіріп, шет мемлекеттер түрмелеріндегі азап тартып жатқандарға жәрдем қолын созып отыр. Қазір Совет одағындағы МОПР ұйымдарында миллионнан артық мүше бар. Бұл әрине, көп емес. Жер жүзіндегі жикангерлер, байлар өкіметтері қашан қууылып, олардың орнына жұмысшылар мен еңбекшілер өкіметтері орнағанға шейін талай еңбекшілер байлардың түрмесіне түспек, қуғын-сүргін көрмек. Сондықтан МОПР ұйымына барлық еңбекшілер кіріп, төңкеріс қорын молайтулары керек.

Қазіргі жасалып отырған МОПР үмесі осы мақсұтпен жасалып отыр. Бұл үмеде әрбір еңбекшіл МОПР ұйымына мүше болып жазылуды һәм қолынан келгенше жәрдем беруді өзінің қашса құтылмайтын борышы деп білуі керек.

Қазақ еңбекшілігі, қарап қалмай МОПР-ға кір, жәрдемінді бер. Кемеге енгеннің жаны бір. Біздің де тіршілігіміз, ел болуымыз жер жүзі еңбекшілерінің азаттығымен байланысқан. Мұны жатсаң, тұрсың есіңнен шығарма!

**МОПР комитетінің құралдарынан тізуші А.Б.
1924 ж.**